

33:6 A special verse

1. Talmud, Shabbat 31a

אמר ריש לקיש... אמנות זה סדר זרעים, עתיך זה סדר מועד, חסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות, ואפילו הכי יראת ד' היא אוצרו.

אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה עסקת בפריה ורביה צפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר ואפילו הכי אי יראת ד' היא אוצרו אין אי לא לא

Reish Lakish said... *emunat* is Zeraim, *itecha* is Moed, *chosen* is Nashim, *yeshuot* is Nezikin, *chochmat* is Kodashim, *vadaat* is Taharot. And even with this – awe of Gd is its storehouse.

Rava taught: When a person is brought in for judgment, they say to him:

Did you deal honestly? ...establish time for Torah study? ...involve yourself in procreation?

Did you hope for Mashiach? ...delve into fine points of wisdom? ...understand lessons within lessons?

And yet, with all of this - if he possesses awe of Gd in his storehouse then he will do well, but otherwise he will not.

2. Parsing Yeshayah 33:6

Rashi 1 Emunah = Your faith at times of tithing; Salvation/Knowledge/Wisdom = Reward

Rashi 2 Emunah = Your faith in difficult historical periods; Salvation/Knowledge/Wisdom = Reward

Radak, Abarbanel Emunah (endurance) and Salvation will be given to you, due to your Knowledge/Wisdom

3. Talmud, Makkot 24a

בא ישעיהו והעמידן על שש דכתיב "הולך צדקות ודובר מישרים"...

Yeshayahu came and established them as six, in Yeshayah 33:15...

Structure of Chapters 34-35

34:1-8 Assault on the Nations

34:9-17 The Ruin of the Nations

35:1-10 Israel's desert will flower, and those who have suffered will be restored

Preparation Questions

- Chapter 34 Who is the enemy here? And when does this happen?
- 34:4 Who are the "heavenly host"?
- 34:5 Who is "the nation of My destruction"?
- 34:16 What is the "book of Gd"? Who isn't missing?

The Overall Theme

4. Ibn Ezra to Yeshayah 34:2

כל המפרשים אומרים כי זה לעתיד, רק רבי משה הכהן אומר כי אדום חרבה בימי אשור וכל הפרשה היא דבקה:

All of the commentators say this is about the future. Only Rabbi Moshe haKohen said Edom was destroyed in the time of Assyria, such that the whole portion is contiguous.

5. Abarbanel to Yeshayah 34:1

הפרשה הזאת תחילתה והקדמת דבריה תורה על מעלתה ועל עוצם העתידות שנזכרו בה, כי תחילת הדברים קרבו גוים לשמוע ולאומים הקשיבו, להודיע שלא נאמרה הנבואה הזאת על בית ישראל ולא על יהודה וירושלם כיתר הנבואות אשר קדמו, אבל שנאמרה על כל הגוים המצרים את ישראל בגלותם, ולכן קראם כולם שישמעו הגזרה העליונה אשר גזר ד' יתברך עליהם. ולפי שאינה מיוחדת למלכות אחת כי אם לכל ממלכות האדמה לכן אמר, תשמע הארץ ומלואה...

The introduction and prologue of this portion demonstrate its importance and the power of the future mentioned in it. It begins, "Draw near, nations, to hear; nations, listen," teaching that this prophecy was not addressed to the House of Israel, and not to Yehudah and Jerusalem like the preceding prophecies. It was stated for all of the nations which besieged Israel in their exile. Therefore it called them to hear the heavenly decree that Gd ordered upon them. And because it was not specific to one nation, but for all of the empires of the land, it said, "Let the earth and all in it hear"...

What about Edom?

7. Abarbanel to Yeshayah 34:4

שבאחרית הגלות יתעוררו בני אדום ללכת לכבוש את ירושלים להיותו מקום קדושתם וכן יכבשו כל ארץ מצרים וגלילותיהם, ויבאו בני אשור וכל ארץ המזרח עליהם למלחמה, אם לנקום נקמת ההרוגים שיהרגו בני אדום מן המצריים ושאר בני ערב שבארץ ישראל, ואם מפני שגם אצל הישמעאלים ירושלים ובית המקדש הוא מקום קדושה רבה והוא שער השמים. ולכן כולם יתקבצו ללוקחו מיד הנצרים, ואז תהיה מפלה גדולה בבני אדום וגם בלוחמים בהם כי מפני שהאשורים החריבו את ארץ ישראל ראשונה והרומיים בני אדום החריבו בשנית, היה מהגזרה האלקית שבאותה הארץ אשר באו פעמים אחרות להתעולל עלילות ברשע, שמה יקבלו עונשם ותהיה נקמת ד' בהם ולא ארץ לא יכופר לדם אשר שופך בה מישראל כי אם בדם שופכו, מקום הרשע שמה המשפט, ולכן זכר הנביא בכאן נקמת האויבים בכלל ואחר כך זכר בפרט חרבן אדום אשר יהיה בנקמה ההיא

For in the end of days, Edom will be awakened to go conquer Jerusalem, as their holy place, and they will also conquer all of Egypt and their exiles, and the Assyrians and all of the eastern lands will come battle them – whether to avenge those killed by Edom from Egypt and other Arab nations in Israel, or because Jerusalem and the Temple are also a place of great holiness and the entrance of Heaven for Ishmaelites. Therefore, all of them will gather to take it from the Christians. Then will be a great catastrophe for Edom and for those who battle them, for since the Assyrians destroyed Israel, and the Romans, Edom, destroyed it a second time, there was a Divine decree that in that land, to which they came at other times to attack it wickedly, there they will receive their punishment and Gd's vengeance will be upon them, and the land will not be atoned for the Jewish blood spilled in it other than with the blood of the one who spilled it. "In the place of wickedness, there is the judgment." And therefore the prophet mentioned here the general vengeance of the nations, and then it mentioned the destruction of Edom specifically, which will be within that vengeance.

8. Abarbanel to Yeshayah 35:10

הראשון, שכמו שהשתתפו עשו ויעקב מפאת אביהם ואמונתם, ככה אמונת הנוצרים והישראלים משתתפים בשאב אחד לכלם באמונתם... והדמוי השני, שכמו שעשו היה עובד את אביו במרמה... ויעקב איש תם יושב אוהלים, ככה אומות העולם... והדמוי השלישי, שכמו שעשו לקח לו נשי' מבנו' כנען מהחתי והחזוי ובת ישמעאל ותהיין מורת רוח ליצחק ולרבקה (בראשית כו, לו), ככה בממשל' הרומיים נתקבצו אומות מתחלפו'... והיו מכעיסים את הקב"ה... והדמוי הרביעי, שכמו שבהיות עשו ויעקב בני יצחק הנה הבכורה והברכה זכה בה יעקב, ולא זכה עשו כי אם לברכת הטובות הגשמיות, ככה בני"י זכו אל הדבוק וההשגחה האלקית והברכה העליונה, ואמנם הנוצרים לא קבלו ממנה כי אם הטובות הגשמיות בלבד לא הנפשיות. והדמוי החמישי, שכמו שעשו היה שונא ליעקב ומתנח' ומבקשו להורגו, ככה היו הרומיים עם בני יהודה...

- (1) We have the same father in our religions;
- (2) Esav and Edom serve their father/Father with trickery;
- (3) Esav married among the nations and his wives anger Gd; ditto for the nations which have merged with Rome;
- (4) Esav received material blessings, while Yaakov received spiritual blessings;
- (5) Esav hates Yaakov, and wishes to kill him.

9. Ibn Ezra to Yeshayah 34:6

יש אומר שהוא קושטנטינה, וזה לא יתכן כי אין לה היום אלף שנים שנוסדה, רק היא מדינה בארץ אדום:
Some say it is Constantinople; this is not possible, as it has not existed for a millennium. It is only a land in Edom.

10. Abarbanel to Yeshayah 34:9

עם היות שמצאנו בצרה אחרת במלכות מואב שנקראת כן להיותה קריה בצורה מי המונע שתקרא גם כן רומי כן להיותה ככה, ומי יודע אם כיוונו הנביאים ע"ה לקרוא לרומי בצרה, מפני שהמלה הזאת עולה בגימטריא ב צ ר שנת רצ"ב, ה היא במקום ה' אלפים לרמוז שלשנת הרצ"ב לבריאת העולם ישלם חרבן רומי, כי כבר הודעתוך במעיני הישועה ובישועות משיחו מה שזכרו ז"ל מהמגלה שנמצאת בגניזת רומי, והיה כתוב בה שיהיה חרבנה בשנת ה' אלפים ורצ"א לבריאת העולם, ולהיות זה מקובל אצלם קראו אותה בצרה שעולה אותו מנין.

Granted that we have seen another Botzrah in Moav, named this because it is a reinforced city, but why couldn't Rome also be called that, since it is like that? And who knows if the prophets intended to call Rome "Botzrah" because the gematria of Betzer is 692, and the 5 is 5000, hinting to the year 5692 when the destruction of Rome will be complete. For I have told you in Maayanei haYeshuah and Yeshuot Meshicho what they z"l mentioned from the scroll found in the Roman archives, saying it would be destroyed in 5691 from Creation. Since this is their tradition, they called it "Botzrah", which is that number.

Elements and images

11. Radak to Yeshayah 34:4

כי למי שתבא לו צרה גדולה כאלו נהפכו השמים והארץ עליו והרי העולם לו נהפך וכאלו אין צבא השמים כי אין לו אורה והעולם חשך עליו, וזה המשל תראנו תמיד בדברי הנביאים:

12. Abarbanel to Yeshayah 34:4

שאף על פי שההוראות העליונות יורו טוב והצלחה על אומה מהאומות ההם, ד' יתברך ישדד משפטם וכחותם בענין שהשרים העליונים לא יועילו לאומותיהם ולא ישפיעו עליהם...

13. Malbim to Yeshayah 34:4

העמים הקדמונים היה להם השמים כספר, בו היו מביטים בחכמת האצטגנינות אשר היה להם בעת ההיא, כל העתיד לבא עליהם, והיו מיחסים כל מדינה ומדינה לכוכב מיוחד, ובספר הזה לפי האותות והסימנים שהיה להם היו קוראים כל העתיד. עתה כי יסור צילם, יגלל הספר הזה, והקוראים לא יוכלו לפתחו עוד ולקרות בו, כי לא יפעלו כחות כאלה עוד על הארץ מתחת....

14. Malbim to Yeshayah 34:16

כמו שמורגל שראשי הצבא כותבים להם על ספר שמות אנשי החיל, ובעת שמתקבצים ורוצים לדעת אם לא נפקד מהם איש, קוראים את שמותם מתוך הספר ויודעים מי הנפקד, וכן ד' שר הצבא הזה, של החיות והעופות האלה, אשר כתב שמות אנשי החיל האלה על ספר, דרשו נא מעל ספר ד' וקראו לאיש ואיש בשמו, ותראו כי אחת מהנה לא נעדרה.

Items of External Interest

15. Talmud, Chagigah 12a (and see Ramban to Bereishit 1:1)

תנא: תהו קו ירוק שמקיף את כל העולם כולו שממנו יצא חשך שנאמר "ישת חשך סתרו סביבותיו." בהו אלו אבנים המפולמות המשוקעות בתהום שמהן יוצאין מים, שנאמר "ונטה עליה קו תהו ואבני בהו."

16. Abarbanel to Yeshayah 34:11 (and see Tehillim 68:32)

וגם זה יוכיח שהיא רומי לפי שיש בה חורים שהם שרים כמו חורי יהודה והם החשמנים וההגמונים אשר בקרבה עם האפיפיר שלהם...

17. Talmud, Sanhedrin 91b

ריש לקיש רמי כתיב "בם עור ופסח הרה וילדת יחדיו" וכתיב "אז ידלג כאיל פסח, ותרון לשון אלם, כי נבקעו במדבר מים ונחלים בערבה" - הא כיצד? עומדין במומן ומתרפאין.

18. Midrash, Bereishit Rabbah 95:1

בא וראה כל מה שהכה הקב"ה בעולם הזה מרפא אותן לעתיד לבא, העורים מתרפאים שנאמר (שם לה) אז תפקחנה עיני עורים, והפסחים מתרפאים שנאמר (שם) אז ידלג כאיל פסח ותרון לשון אלם...

19. Talmud, Shabbat 88a

אמר ר"ל: עתיד הקב"ה להחזירן לנו שנאמר "ופדויי ד' ישבון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם" - שמחה שמעולם על ראשם.